

Sakskøbing Kirke

Kirkestræde 2, 4990 Sakskøbing

SAKSKØBING KIRKE

Sakskøbing Kirke er en statelig købstadskirke fra middelalderen. Byen fik købstadsrettigheder af kong Valdemar Sejv i 1231. Der har sikkert været en lille kirke før den tid, men med byens nye status har man bygget en ny kirke, der kunne være en købstad værdig.

Kirken er en munkestenskirke, bygget i forskellige perioder. Kor og skib er fra 1200-tallet, og tårnet er fra 1400-tallet. Det nuværende spir er fra 1852. Der har været to våbenhuse – for mænd på sydsiden og for kvinder på nordsiden. De er begge revet ned, men de tilmurede døre ses tydeligt i murværket. Den nuværende indgang i tårnet er fra 1836. Gesimsfriserne er i øvrigt typisk for teglstensarkitekturen på Lolland-Falster.

KIRKENS INDRE

Tidligere var kirkens indre præget af to mørke rækker stolestader og døbefonten var placeret øverst i venstre side af skibet (jfr. billede fra 1910).

Kirkerummet præges nu af den store renovering i 2004, hvor de gamle kirkebænke blev erstattet

af nye lyse stolestader i egetræ. Der blev lagt nyt gulv, og midt i kirken blev der gjort plads til døbefont, kirkekor og et digitalt orgel.

Væggene og hvælvingerne er hvide. Der har tidligere været kalkmalerier i kirken. Nogle blev fremdraget i 1850'erne, men de blev desværre hugget ned i forbindelse med den store restaurering i 1864.

Der hersker en del usikkerhed vedr. dateringen af hvælvingerne. Der har i middelalderen været

bræddeloft, og de nuværende hvælv har erstattet nogle ældre, sikkert i forbindelse med restaureringen i 1864.

Under koret er der et tøndehvælvet gravkammer, som formentlig har tilhørt Berritzgaards ejere. Sarkofagerne er fjernet i begyndelsen af 1800-tallet og krypten er nu tom.

KIRKENS INVENTAR

Kirkens inventar stammer fra forskellige stilperioder, især gotik og renæssance.

Koret

Den store sengotiske skabsaltartavle fra ca. 1495 er formentlig fremstillet i Lübeck.

Den centrale figur er Maria med Jesusbarnet – flankeret af apostlen Peter (med nøgle) og apostlen Paulus (med sværd). På fløjen ses til venstre ses seks mandlige helgener, fra øverst: Kong Knud d. Hellige, Kong Olaf d. Hellige af Norge, Skt. Jørgen kæmpende med dragen, biskop Nicolaus (børnenes værnehelgen – julemanden), Kristoforus (der bærer Jesusbarnet) og Mauritius (romersk officer).

På fløjen til højre ses seks kvindelige helgener, fra øverst: Anna selv tredje (Anna, Maria og Jesus), Gertrud (de vejfarendes beskytter), Elisabeth (med kurv og tigger), Barbara (artilleriets

skytshelgen), Ursula (gennemboret af pil) og Katharina (træder på et kejserhoved, som symboliserer hedenskabet).

De forskellige helgener kendes på deres attributter.

I katolsk tid lukkede man altertavlen i fastetiden og i adventstiden, og den blev åbnet igen Påskedag og Juledag. Men i den lukkede periode

skulle der også være noget at se på, og på bagsiden er der fire malerier med flg. motiver: De hellige tre kongers besøg med gaver til Jesusbarnet og Jesu omskærelse i templet, foruden Paulus' henrettelse (med sværd) og Peters martyrdød (korsfæstet med hovedet nedad). Der er tale om kopier – originalerne findes på Stiftsmuseet i Maribo. Vi følger den gamle katolske tradition med at lukke og åbne altertavlen i løbet af kirkeåret.

Se Nationalmuseets registrant på www.altertavler.dk

Der har været spekulationer mht. altertavlens overlevelse efter reformationen i 1536, hvor helgener helst skulle fjernes fra kirkerne. Man kunne forestille sig, at tavlen er blevet gemt (måske på et af herregårdenes kapeller), og senere genopstillet i kirken. Indskriften forneden dateres til ca. 1770. Alterstagerne er fra 1685.

Kirkens ældste stykke inventar er et gotisk krucifiks ("den lidende Kristus") – det dateres til ca. 1330. Se billede.

I koret hænger også et renæssancemaleri fra ca. 1625. Det forestiller opstandelsen med Jesus, der stiger op fra en sarkofag med en korsfane/sejrsfane i hånden.

Lysekronen er fra 1699.

Skibet

Prædikestolen og lydhimlen er i renæssancestil fra ca. 1620. Den er traditionelt udsmykket med fire fag med evangelisterne. Oprindeligt stod stolen frit og havde fem fag. Da stolen blev flyttet tilbage til væggen i 1865, blev et fag overflødigt. Det var så faget med Kristus der måtte ofres. Kristusfiguren er anbragt bag på altertavlen.

Døbefonten er fra 1865. Den tidligere font (resterne) er nu på Stiftsmuseet i Maribo. Dåbsfadet er en gave fra 1681 (se inskription). Det er af messing og der er billeder af Jesu dåb og de fire evangelister.

Krucifikset over korbuen er fra 1867 og kirkeskibet fregatten ”Quintus” er fra 1762. Den midterste lysekrone er fra ca. 1625 i renæssancestil.

Der er ingen store epitafier i kirken. Forklaringen er nok, at byen blev meget ødelagt under svenskekrigene 1657-59. Den kom først til kræfter igen i slutningen af 1700-tallet, og da var de store epitafier gået af mode. Bagest i skibet hænger Christopher Gundelachs egen gravskrift (død 1773), han var den femtende sognepræst efter reformationen. I modsatte side hænger en tavle over kirkens velgørere, indtægter og gaver. Desuden er der mindetavler over faldne i de sønderjyske krige og over Roar Ploug (død 1944).

Tårnrummet

Herremændene på Orebygaard og Berritzgaard har på skift ejet kirken. I tårnrummets vægge er der indsat ligsten for ejere af Berritzgaard, de lå oprindeligt i gulvet. Stenene er fra 1529 og 1583.

I tårnrummet og våbenhuset findes præstetavlerne, som begynder ved reformationen i 1536.

ORGLERNE I SAKSKØBING KIRKE

Köhne-orglet på pulpituret er bygget af Daniel Köhne i 1866. Det har 17 stemmer fordelt på 2 manualer og pedal. Det er et af ganske få Köhne-orgler, som stadig står tæt på den originale stand. Med sin milde romantiske klang suppleret af meget kraftigt intonerede rørstemmer egner det sig perfekt til musik fra midten af 1800-tallet - komponister som Gade, Hartmann, Mendelssohn og Brahms.

Allen-orglet er et digitalt orgel, bygget af det amerikanske firma Allen Organs i Pennsylvania i 2005. Orglets stemmer er samlinger fra forskellige pibeorgler - der er derfor ingen orgelpiber og lyden kommer fra 20 højttalere, som er placeret bag ved og ved siden af Köhne-orglet. Organisten spiller fra spillebordet

midt i kirken, så organist og kor kan være midt i menigheden i stedet for at være gemt væk på pulpituret. Ved orgelkoncerter køres spillebordet ud i midtergangen, så publikum kan se alt, hvad organisten gør. Allen-orglet har 57 stemmer, fordelt på 3 manualer og pedal. Alle stemmer findes i fire varianter: tysk barok, fransk romantik, engelsk katedralorgel og klassisk amerikansk, hvilket gør det muligt at spille langt størstedelen af orgellitteraturen på instrumentet.

Ramus-orglet er et lille orgel med bare 4 stemmer på 1 manual uden pedal. Det er bygget ca. 1850 og bruges til kammermusik, gudstjenester og lejlighedsvis korledsagelse. Fra 1940-81 stod orglet i Engestofte Kirke lige uden for Saksøbing, men ingen ved, hvilken kirke det er bygget til. I 2018 kom orglet til Saksøbing Kirke som en gave fra André Palsgårds orgelsamling. Frederik Hoffmann Ramus var en konservativ orgelbygger, og selv om orglet er fra 1800-tallet, klinger det fantastisk i musik, der er 100 år ældre.

Restaureringen af Köhne-orglet (Carsten Lund 2007) og af Ramus-orglet (Kenneth Gustavsson/Mads Kjersgaard 2018) er sket ved generøse donationer fra Johan Otto Wroblewskis Fond. Kirkens flygel, et håndbygget, japansk Shigeru Kawai SK-2, er doneret af A.P. Møller Fonden.

SAKSØBING KIRKEGÅRD Den oprindelige kirkegård lå omkring kirken, men i begyndelsen af 1800-tallet blev det forbudt at foretage begravelser inde i kirkerne, og det blev påbudt, at købstadskirkegårde skulle placeres uden for bykernen. I Saksøbing blev den nye kirkegård indviet i 1816 (den ligger ca. 200 meter vest for kirken – på Maribovej). Den gamle kirkegård blev efterhånden planeret og beplantet. I kirkegårdsmuren er der enkelte mindesmærker.

Den nye kirkegård er et besøg værd. Der er hele tiden nye projekter i gang. I øjeblikket er en skovkirkegård under udarbejdelse.

Midt i området ligger det gamle kapel fra 1875. Det er bygget i samme stil som en romansk lollandsk landsbykirke.

Det nye kapel ved siden af kirkegården er fra 1981 og har 90 siddepladser.

Tak for besøget. På vores hjemmeside: www.sakskobing-sogn.dk og vores Facebook-side: "Sakskøbing Sogn" kan du læse om kirkens aktiviteter.

Se også QR-koden, hvor tidligere menighedsrådsmedlem Henning Due-Hansen fortæller om kirken.

